

Кобець М.В. Дії працівників міліції на місці події за повідомленням про вчинення злочину // Забезпечення конституційних прав і свобод громадян під час вирішення заяв та повідомлень про кримінальні правопорушення: матер. наукового семінару (15 жовт. 2014 р., м.Київ). – К.: Нац. акад. вн. справ, 2014. – С. 115-121.

Кобець Микола Вікторович –

доцент кафедри спеціальної техніки та
оперативно-розшукового документування НАВС,
кандидат юридичних наук, старший науковий
співробітник, полковник міліції

ДІЇ ПРАЦІВНИКІВ МІЛІЦІЇ НА МІСЦІ ПОДІЇ ЗА ПОВІДОМЛЕННЯМ ПРО ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ

**Действия сотрудников милиции на месте события по сообщениям про
совершение преступлений**

**The actions of police officers at the scene of the events reported on the
commission of crimes**

Заяви та повідомлення про злочин можуть надійти як в усній формі (протоколюються посадовою особою, яка їх приймає), так і письмовій (передаються особисто або надсилаються поштою). Слідчий, прокурор, інша службова особа, уповноважена на прийняття та реєстрацію заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, зобов'язані прийняти та зареєструвати таку заяву чи повідомлення. Відмова у прийнятті та реєстрації заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення не допускається (ч. 4 ст. 214 КПК України). Обов'язок міліції приймати та реєструвати всі заяви й повідомлення про кримінальні правопорушення додатково закріплено п. 3 ч. 1 ст. 10 Закону України “Про міліцію”. Приймання заяв і повідомлень, незалежно від місця і часу вчинення кримінальних правопорушень, повноти отриманих даних, а також особистості заявника, повинно здійснюватись тим органом внутрішніх справ, до якого надійшло звернення.

У випадку, якщо на місці події не було встановлено свідків, або особу, яка його вчинила слідчий в складі слідчо-оперативної групи (далі – СОГ) під час досудового розслідування може залучити працівників підрозділу оперативно-

технічних заходів (далі – ОТЗ) для проведення на цьому місці дії, пов’язаною з радіорозвідкою.

Результати радіорозвідки долучаються до матеріалів кримінального провадження та набувають процесуальної форми таким чином.

Якщо працівник підрозділу ОТЗ у складі СОГ виїжджав на місце події, то результати радіорозвідки надаються слідчому для внесення їх до протоколу огляду місця події. У разі неможливості виїзду працівника підрозділу ОТЗ разом з СОГ або доцільності здійснення радіорозвідки чи контрольних дзвінків саме у той час доби, коли було вчинено злочин, рекомендовано здійснити радіорозвідку в інший визначений час. Водночас дані таких заходів оформлюються протоколом додаткового огляду місця події.

Для одержання інформації про абонентів, які перебували на місці вчинення злочину (поряд з місцем події) та період їх знаходження на цій місцевості, слідчий за погодженням з прокурором вносить до слідчого судді, суду першої інстанції за ст. 132 КПК України клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів, які містять охоронювану законом таємницю, в якому зазначає обставини, передбачені ч. 2 ст. 160 КПК України.

Відповідно до ч. 4 ст. 163 КПК України, клопотання про тимчасовий доступ до документів розглядається слідчим суддею суду першої інстанції за участю слідчого та особи, у володінні якої знаходяться документи (представника оператора чи провайдера телекомунікацій).

Одержання слідчим тимчасового доступу до зазначених документів надає йому змогу ознайомитися з фактичними даними про IMEI-номери мобільних телефонів і SIM-картки, які працювали поблизу місця вчинення злочину та відомостями про SIM-картки, з якими працювали встановлені мобільні телефони пізніше. Крім того, слідчий у межах цього ж тимчасового доступу до документів може отримати фактичні дані про:

з’єднання встановлених ним SIM-карт з іншими мобільними або міськими телефонними номерами;

ідентифікаційні ознаки кінцевого обладнання телекомунікацій

(абонентський номер, SIM-карти, IMEI, MAC-адреса, IP-адреса та ін.);

колишнє (до кримінального правопорушення) місце перебування ідентифікованого кінцевого обладнання телекомунікацій (за азимутом) у зоні дії певних базових станцій у певний час або його проміжок;

прізвища, імена, по-батькові та інші відомості про споживачів телекомунікаційних послуг та абонентів зазначеного кінцевого обладнання телекомунікацій (за умови наявності в операторів та провайдерів телекомунікацій таких даних);

маршрути переданої інформації незалежно від виду телекомунікаційної мережі; вихідні з'єднання - номери сторін, з якими зв'язувалися, навіть якщо зв'язку не було встановлено;

початок, кінець та тривалість з'єднань без розкриття змісту переданої інформації; фактичне місце призначення та проміжний абонентський номер у разі, якщо зв'язок був переадресований тощо.

Визнається правильною практика тих слідчих суддів суду першої інстанції, які в межах кримінального провадження, пов'язаного з злочином, вчиненим в умовах неочевидності, тобто у разі відсутності особи, яка підозрюється у причетності до його вчинення, під час розгляду клопотань про надання тимчасового доступу до документів, що знаходяться в операторів і провайдерів телекомунікацій та містять інформацію про зв'язок, абонента, надання телекомунікаційних послуг, у тому числі отримання послуг, їх тривалості, змісту (вихідні чи вхідні з'єднання, SMS, MMS тощо), маршрутів передавання тощо (ст. 159, п. 7 ч. 1 ст. 162 КПК України), надають тимчасовий доступ до такої інформації щодо всіх абонентів, які перебували у місці вчинення такого злочину у відповідний час, одним судовим рішенням.

Ураховуючи специфіку формату зберігання інформації, що передбачена п. 7 ч. 1 ст. 162 КПК України і знаходиться в операторів (провайдерів) телекомунікацій, надання доступу до відповідних документів (тобто надання можливості ознайомитися з ними та зробити з них копії), може здійснюватися як безпосередньо в оператора (провайдера), так і шляхом надання доступу

уповноваженому на зняття інформації з ТТМ підрозділу ОТЗ через відповідні інформаційні системи відповідно до встановленого порядку з обов'язковим наданням копії ухвали слідчого судді відповідному оператору.

Після отримання клопотання слідчий суддя, суд у порядку ст. 163 КПК України розглядає його та у разі встановлення обставин, передбачених ч. 5, 6 ст. 163 КПК України, постановляє ухвалу про надання тимчасового доступу до речей і документів, які містять охоронювану законом таємницю.

Відповідна ухвала надається оператору або провайдеру телекомунікацій, у володінні яких знаходиться необхідна інформація, після чого уповноважена службова особа зобов'язана надати тимчасовий доступ до зазначеної в ній інформації, з метою вилучення необхідної інформації (її носіїв, тощо про що зазначається в ухвалі слідчого судді, суду) або виготовлення необхідних копій;

Одержану від оператора інформацію слідчий аналізує самостійно або, за необхідності, дає доручення підрозділу ОТЗ на дослідження такої інформації, результати якого оформлюються довідкою з відображенням відомостей щодо:

- визначення абонентів, які припинили розмови після вчинення злочину;
- визначання абонентів, які знаходились за місцем знаходження потерпілого під час його пересування маршрутом;
- визначення абонентів, які знаходились у місці та у час злочину;
- визначення абонентів, які знаходились у місці та у час злочину, а також у місці та у час вчинення аналогічних злочинів;
- визначення абонентів, які мали у місці та у час злочину довготривалі розмови або конференцзв'язок;
- визначення пар (трійок) абонентів, що спілкувались виключно між собою або не виключно між собою, змінюючи SIM-картки;
- визначення абонентів, які мали дзвінок (повідомлення) від абонента, що перебував в місці останнім, перед прибуттям на місце злочину, зупинки потерпілого, до абонента, що знаходився в можливому місці укриття безпосередньо перед вчиненням злочину.

Довідка приєднується до протоколу вивчення змісту отриманої інформації,

який складає слідчий у порядку, передбаченому ст. 266 КПК України.

У разі встановлення абонентів, щодо яких можливо зробити припущення, що вони мають відношення до вчиненого цього злочину (якщо злочинці заволоділи засобами зв'язку потерпілого, одержано інформацію про абонентські номери підозрюваних або IMEI їх мобільних терміналів), слідчий звертається до слідчого судді апеляційного суду з клопотанням, погодженим з прокурором, про дозвіл на проведення відносно власників зазначених абонентів негласних слідчих (розшукових) дій, а саме: встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК України); зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК України).

Проте, відповідно до ч. 1 ст. 250 КПК України, ч. 4 ст. 268 КПК України, п. 1.15 наказу ГПУ, МВС, СБУ, АДПС, МФ, МЮ від 16 листопада 2012 року №114/1042/516/1199/936/1687/5 «Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні», встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу може бути розпочата до постановлення ухвали слідчого судді, за постановою слідчого, погодженої з прокурором або прокурора, а продовжена лише за наявності ухвали слідчого судді, постановленої за клопотанням прокурора. У разі відсутності такої ухвали отримані матеріали мають бути знищені.